איחלופי כיון דאיכא חותם אחד לא טרח ומזייף ת"ר יין מבושל ואלונתית של עובדי כוכבים אסורין אלונתית כברייתא מותרת ואיזו היא אלונתית (כדתנן) גבי שבת עושין אנומלין ואין עושין אלונתית ואיזו היא אנומלין ואיזו היא אלונתית אנומלין יין ודבש ופלפלין אלונתית יין ישן ומים צלולין ואפרסמון דעבדי לבי מסותא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו יין מזוג אין בו משום גילוי יין מבושל אין בו משום ניסוך איבעיא להו יין מבושל יש בו משום גילוי או אין בו משום גילוי ת"ש העיד רבי יעקב בר אידי על יין מבושל שאין בו משום גילוי רבי ינאי בר ישמעאל חלש על לגביה ר' ישמעאל בן זירוד ורבנן לשיולי ביה יתבי וקא מבעיא להו יין מבושל יש בו משום גילוי או אין בו משום גילוי אמר להו ר' ישמעאל בן זירוד הכי אמר רשב"ל משום גברא רבה ומנו ר' חייא יין מבושל אין בו משום גילוי אמרו ליה נסמוך מחוי להו ר' ינאי בר ישמעאל עלי ועל צוארי שמואל ואבלט הוו יתבי אייתו לקמייהו חמרא מבשלא משכיה לידיה א"ל שמואל הרי אמרו יין מבושל אין בו משום יין נסך אמתיה דרבי חייא איגלויי לה ההוא חמרא מבשלא אתיא לקמיה דר' חייא אמר לה הרי אמרו יין מבושל אין בו משום גילוי שמעיה דרב אדא בר אהבה איגלי ליה חמרא מזיגא א"ל הרי אמרו יין מזוג אין בו משום גילוי אמר רב פפא לא אמרן אלא דמזיג טובא אבל מזיג ולא מזיג שתי ומזיג ולא מזיג מי שתי והא רבה בר רב הונא הוה קאזיל בארבא והוה נקיט חמרא בהדיה וחזייה להההוא חויא דצרי ואתי א"ל לשמעיה סמי עיניה דדין שקיל קלי מיא שדא ביה וסר לאחוריה אחייא מסר נפשיה אמזיגא לא מסר נפשיה ואמזיגא לא מסר נפשיה והא רבי ינאי הוה בי עכבורי ואמרי ליה בר הדיא הוה בי עכבורי הוו יתבי והוו קא שתו חמרא מזיגא פש להו חמרא בכובא וצרונהי בפרונקא וחזיא להההוא חויא דשקיל מיא ורמא בכובא עד דמלא בכובא וסליק חמרא עילויה פרונקא ושתי אמרי דמזיג איהו שתי דמזיגי אחריני לא שתי אמר רב אשי ואיתימא רב משרשיא פירוקא לסכנתא אמר רבא הלכתא יין מזוג יש בו משום גילוי ויש בו משום יין נסך יין מבושל אין בו משום גילוי ואין בו משום יין נסך שמעיה דרב חלקיה בר טובי איגליא (א) ההוא קיסתא דמיא והוה ניים גבה אתא לגביה דרב חלקיה בר טובי א"ל הרי אמרו אימת ישן עליהן והני מילי בימא אבל בליליא לא ולא היא לא שנא בימא ול"ש בליליא אימת ישן עליהן לא אמרינן רב לא שתי מבי ארמאה אמר לא זהירי בגילוי מבי ארמלתא שתי אמר סירכא דגברא נקיטא שמואל לא שתי מיא מבי ארמלתא אמר לית לה אימתא דגברא ולא מיכסיא מיא אבל מבי ארמאה שתי נהי דאגילויא לא קפדי אמנקרותא מיהא קפדי א"ד רב לא שתי מיא מבי ארמאה אבל מבי ארמלתא שתי שמואל לא שתי מיא לא מבי ארמאה ולא מבי ארמלתא: אריב"ל שלש יינות הן ואין בהן משום גילוי ואלו הן חד מר מתוק חד טילא חריפא דמצרי זיקי מר ירנקא מתוק חוליא רב חמא מתני לעילויא חד חמר ופלפלין מר אפסינתין מתוק מי בארג אר"ש בן לקיש קרינא אין בו משום גילוי מאי קרינא א"ר אבהו חמרא חליא דאתי מעסיא אמר רבא ובמקומו יש בו משום גילוי מ"ט חמר מדינה הוא אמר רבא האי חמרא דאקרים עד תלתא יומי יש בו משום גילוי ומשום יין נסך

מכאן

איחלופי. לשתות: **אלונטית.** פוסו"ן: **אסור.** שהרי תחלתו יין: **אלונטית כברייתא.** שלא היה יין מתחלה ביד עובד כוכבים אלא לקחה עשויה מיד ישראל: **מותרת.** דהשתא דתו לא מנסך ליה: **עושין אנומלין.** בשבת שהוא לשתות: **ואין עושין אלונטית.** שהוא לרפואה להצטנן כשיוצאין מבית המרחץ כדמפרש: **ומים צלולין.** שנשארו ועמדו בכלי יום או יומים להיות צלולין ושופין העליונים בנחת במסננת: **מזוג.** שני חלקי מים ואחד יין: **אין בו משום גילוי.** שאין נחש שותה הימנו: **אבלט.** עובד כוכבים היה: **משכיה.** אבלט: **לידיה.** שלא יגע בו ויאסרנו: **הרי אמרו וכו'.** ושמעינן מהכא דאף בשתיה מותר: **מזיג ולא מזיג.** שאין בו מים הרבה שותה הנחש: **דצרי ואתי.** מבקע במים ובא כמו (פסחים דף מ.) (צריא דחיטי) ביקוע כמו דמצרי זיקי (ב) לקמן: **סמי עיניה דדין.** הראה לו לנחש דבר שיקוץ ביין זה וישוב: **קלי מיא.** מעט מים: **מסר נפשו.** למות ובא ושותה לעין כל: **לא מסר נפשיה.** ומיהו כי לא חזו ליה שתי: **בי עכבורי.** מקום: **בכובא.** בלע"ז קוב"א: **בפרונקא.** כיסוי של בגד קשרו על פיהן (ח): **פירוקא לסכנתא.** לדבר שיש בו סכנה אתה בא לתרץ ולפתור ראיות שאנו מביאין ולכן נסמוך אהני שינויי דליתו אלא ודאי לי"ש הכי ול"ש הכי אסור: **קיסתא.** שם מדת יין שבעיר: **אימת.** אדם ישן על הנחש ולא מסר נפשיה משום מילה ואיהו הוה ניים אגבייהו: **מבי ארמלתא.** ישראל שתי ואע"ג דלא בקיאי בהלכות גילוי: **סירכא.** ומנהגא דגברא נקיטא ואתיא: **אמנקרותא.** נקיון: **קפדי.** ומכסין המים שלא תפול בהן פסולת: **טילא חריפא.** מין יין חזק ואין טעמו טוב ומתוק אלא כמותן ומתוך חוזקו אין נחש שותהו: **דמצרי זיקי.** מבקע נודות מחוזקו: **מר ירנקא.** רע ומר: **חוליא מתוק.** מחמת השמש בתוך הענבים ושוב אינו הגון: **רב חמא מתני להו.** להנך ג' יינות שינוי שלהן לשבח: **חד.** חריף מחמת פלפלין וסממנים הנתונין בו: **אפסינתין.** אלוישנ"א בלע"ז: **מי בארג.** משקה משונה. בארג לשון פרס משונה כמו סוסיא בארג בחלק (ט). וכולן אין נחש שותה מהן: **קרינא.** חליא מתוק: **ובמקומו.** במדינתו: **חמר מדינה הוא.** והנחשים רגילין בו: **דאקרים.** החמיץ ולא חומץ הגון:

מכאן

אלונתית כברייתא מותרת. פרש"י שלא היה תחלתו יין ביד עובד כוכבים אלא לקחה עשויה ביד ישראל ומותרת בהגאה דתו לא מנסך לה ומכאן ראיה להתיר תבשיל שנתערב בו יין קודם שבשלוהו אי נגע ביה עובד כוכבים דכיון שנתערב תו לא מנסך ליה עובד כוכבים והקשה ר"ת דלשון כברייתא לא משמע כן ועוד בפ"ק דחולין (דף ו.) משמע שהוא קרוי אלונתית קודם שנתנו לתוכו יין דתניא הלוקח יין לתת לתוך אלונתית ולא קאמר לעשות אלונתית לכך פירש ר"ת דאלונתית דרך הוא לעשות מתחלה בלא יין ומכניסין אותה לקיוס וכשמסתפקין ממנה מעט מעט מערבין בה היין שאם יכניסו לקיוס אותה עם היין מתקלקלת וה"פ אלונתית של עובדי כוכבים שמשכוה מן החבית כדי לשתות ולא ראה ישראל בשעה שמשכוה אסורה כי שמא נתן בה יין כברייתא פי' כמו שהיא נעשית מתחלה בלא יין וראהו מושך מן החבית מותרת דודאי לא עירב בו יין ומ"מ יש ראיה להתיר מדתנא בתוספתא אלונתית של עובדי כוכבים אסורה מפני שתחלתו יין כלומר שתחלתו יין של עובד כוכבים משמע הא אם תחלתו יין של ישראל מותרת במגע עובד כוכבים שנתערב בה משקין אחרים ואומר ריצב"א דדוקא תבשיל לפי שאין היין ניכר בעין כלל אבל כשמשימין אותו בשומן או במרלל שמא יש לחוש למגע עובד כוכבים לפי שהוא בעין יותר וכן הלכה למעשה: יין מבושל אין בו משום יין נסך. כן הלכה ומותר במגע עובד כוכבים מדשתו ליה שמואל ואבלט:

האי חמרא דאקרים עד תלתא יומי. ולא גרס תלתין יומין דהכי נמי מצינו בו חילוק בשלשה ימים ראשונים בפרק המוכר פירות (ב"ב דף צ.) דקאמר כל שלשה ימים ודאי מכאן ואילך ספק:

השתלים

מסורת הש"ס

א) [תוספ' פ"ה ה"ו], ב) [נ"ל כדתניא], ג) שבת קמ., ד) [נ"ל מסותא למיקר], ה) [פסחים מ:], ו) [פי' לענה ערוך], ז) [נ"ל מיני לאים כמו ניר"ן], ח) [פיו רש"ש], ט) [סנהדרין לח. ע"ש וברש"י ונ"ע].

◆

רבינו חננאל

אנחינהו בי עובדי כוכבים לא צריכי חותם בתוך חותם וכו': ת"ר (א) יין אלונתית כברייתא מותרת כלומר מי שאין בה יין רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו יין מזוג אין בו משום גילוי ויין מבושל אין בו משום יין נסך: איבעיא להו יין מבושל יש בו משום גילוי או לאו ופשטה (ב) ר"ש בן זירוד משום דר"ש לקיש דאמר משום דר' חנינא יין מבושל אין בו משום גילוי אמרו ליה נסמוך עליך ואמר להו ר' ינאי בר ישמעאל סמוכו עלי ועל צוארי כל מקרה שיגיע בדבר זה. אמר רב פפא לא אמרן יין מזוג אין בו משום גילוי אלא בדמזיג טובא אבל מזיג ולא מזיג (ג) לא מסר נפשיה. איני והא ר' ינאי בעכברא. מקום הוה שתי חמרא ופש ליה חמרא בכובא וצריה בפראנקא וחזייה לחויא דשתא מיא בפומיה ורמא בכובא עד דמלאי כובא וסליק חמרא עילוי פראנקא ושתי. פי' שתה מן היין ונשאר מן היין בכובא. כובא כלי היא כגון אשישה וכיוצא בה והביא פראנקא שהוא סמרטוט וצררו בראש הכובא והיה הנחש שואב מים ומביאו בתוך פיו ומריקו בתוך הכובא עד שנתמלאת הכובא וצף היין מעל הסמרטוט ושתה. ושנינן דמזיג איהו כלומר מה שמוזג הנחש בעצמו הוא ששותה אבל מה שמוזגין בני אדם אינו שותה ממנו. פי' פרונקא שליח ופי' פרנקא סמרטוט. ודחי רב אשי ואמר פירוקי לסכנתא: אמר רבא הלכתא יין מזוג יש בו משום יין נסך ויש בו משום גלוי יין מבושל אין בו משום יין נסך פי' אם נגע בו עובד כוכבים אין אומרים כי ניסכו: שמואל ואבלט הוו יתבי אייתו לקמייהו חמרא מבשלא משך אבלט לידיה אמר ליה שמואל לאבלט הרי אמרו יין מבושל אין בו משום יין נסך ש"מ דאבלט עובד כוכבים הוה: קיסתא דמיא יש בו משום גלוי לא שנא ביום ולא שנא בלילה ולא אמרינן אימת ישן עליהם. (ד) ואיכא דאמרי רב לא הוה שתי לא מבי ארמאה ולא מבי ארמלתא שמואל מבי ארמאה לא הוה שתי אמר לא זהירי אגילוי מבי ארמלתא (לא) הוה שתי אמר סירכא דגברא נקיטא: **א"ר** יהושע בן לוי שלשה יינות אין בהן משום גלוי החד והמר והמתוק חד טולא חריפא דמבקע הנודות מר ירנקא מתוק חוליא רב חמא מתני לעילויא חד חמר פלפלין כו': **ירושלמי** רבי סימון מפרש חד קונדיטון שיש בו דבש ופלפלין מר אפסינתינון. פי' לענה בלשון יון אפסינתין כלומר מר כלענה מתוק חמר מבושל ובלשון פרסי באדגי: קרינא. יין מתוק הבא מעסיא אין בו משום גילוי אבל במקומו כלומר בעסיא יש בו משום גילוי דחמר מדינה הוא. אמר רבא יין שהחמיץ עד שלשה ימים יש בו משום גילוי ויש בו משום יין נסך

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הל' י טוש"ע י"ד סימן קכג סעיף ד:

סד ב ג ד מיי' פכ"ב מהלכות שבת הלכה יא סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שכא סעיף ח:

סה ה מיי' פי"א מהל' רוצח הלכה ז סמג עשין עט טור י"ד סימן קטז:

סו ו מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הל' ט סמג לאוין קמח טור ש"ע י"ד סימן קכג סעיף ח בהג"ה:

סז ז מיי' פי"א מהל' רוצח הלכה ח סמג עשין עט טור י"ד סימן קטז:

סח ח מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הל' ט סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן קכג סעיף ג:

סט ט מיי' פי"א מהל' רוצח הלכה יא סמג עשין מו טור י"ד סימן קטז:

ע י מיי' שם הלכה י סמג שם (טור שם):

עא כ מיי' שם הל' ו:

עב ל מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הלכה ט סמג לאוין קמח טור ש"ע י"ד סימן קכג סעיף י:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' איגליא ליה ההוא קיסתא: (ב) רש"י ד"ה דצרי ואתי וכו' דמצרי זיקי. נ"ב וכן הוא ביבמות סוף פ"ק דף יו:

◆

לעזי רש"י

פוישו"ן. שיקוי.

קוב"א. גיגית, מיכל גדול ועגול.

אולישנ"א [אלוישנ"א]. לענה.

◆

מוסף רש"י

ראפרסמון. שמן אפרסמון (חולין ו.).

א) נראה דצ"ל יין מבושל ואלונתית של עובדי כוכבים אסורין אלונתית כברייתא וכו'. ב) נראה דצ"ל ופשטה מהא דר"ש בן זירוד אמר משום דר"ש לקיש וכו'. ג) נ"ל אבל מזיג ולא מזיג שתי לכך לא מסר נפשיה. ד) נראה מזה דלרבינו הוי לו גי' אחרת בכאן ולא כגי' דידן ונ"ע.